

TEMA: FÖRHÖJDA LEVERVÄRDEN

Metabol leversjukdom är ofta orsaken

Fettlever – en metabol leversjukdom till följd av övervikt – är en allt vanligare orsak till förhöjda levervärden. Andra vanliga orsaker är metabola leversjukdomar som alfa-1-antitrypsinbrist och hemokromatos.

ROLF HULTCRANTZ, professor, institutionen för medicin H7, Karolinska institutet, Stockholm rolf.hultcrantz@ki.se

HANNE PRYTZ, docent, överläkare, gastroklinik, Skånes universitetssjukhus, Lund

Patienter med förhöjda levervärden är numer en relativt stor del av patienterna i öppenvården. Detta ämne har behandlats på flera ställen i facklitteraturen under det senaste decenniet.

Förhöjda levervärden skapar ofta oro hos patienten, även om de förhöjda värdena många gånger orsakas av sjukdomar som är relativt ofarliga eller har långsam progress.

Bakom förhöjda levervärden döljer sig dock ibland mer allvarliga tillstånd. Det är därför viktigt att snabbt kunna få en uppfattning om vilken typ av sjukdom det kan röra sig om.

Vanliga orsaker till förhöjda levervärden är alkohol och kroniska hepatiter, ofta hepatit C. Metabola leversjukdomar är en annan vanlig grund till förhöjda levervärden – dvs fettlever, som vanligen ses med metabolt syndrom, hemokromatos, alfa-1-antitrypsinbrist, cystisk fibros, bilirubinomsättningsjukdomar och ovanligare tillstånd som glykogenoser.

Förekomsten av fetma ökar, och detta har lett till att vi ser ett ökat antal patienter med fettlever. Detta tillstånd trodde vi var relativt ofarligt fram till för 15 år sedan. Sedan dess har vi blivit medvetna om att ungefär 10 procent av patienterna med metabolt syndrom och övervikt får inflammation i sin lever med utveckling av fibros, cirros och ibland hepatocellulär cancer som följd.

Foto: Mauro Fermariello/SPL/IBL

Om en patient med förhöjda levervärden mår bra är det oftast ingen brådska med utredning. Undantaget är om patienten har förhöjda värden av såväl transaminaser som alkaliska fosfater.

Dessa patienter har ofta förhöjda levervärden, även om det inte alltid förekommer. Således har antalet patienter med förhöjda levervärden med stor sannolikhet ökat de senaste åren.

Utredning av patienter med förhöjda levervärden brådskar vanligen inte om patienten mår bra. Undantaget är om patienten förutom sin transaminasförhöjning har en signifikant ökning av alkaliska fosfater; dessa patienter, som kan lida av gallvägssjukdomar eller tumörer, ska utredas relativt skyndsamt.

I detta nummer av Läkartidningen sätter vi fokus på de vanligaste metabola leversjukdomarna. Vi tycker denna fokusering är viktig i ljuset av att framför allt fettlever har ökat i prevalens.

De andra metabola leversjukdomarna är viktiga att känna till av flera skäl: hemokromatos är en behandlingsbar åkomma, alfa-1-antitrypsinbrist har ibland dålig prognos och bilirubinomsättningsjukdomar är sjukdomar som man ser regelbundet. ■

INNEHÅLL

MEDICINSK KOMMENTAR

2088 Övervikt och läkemedelsbiverkan vanligast vid förhöjda levervärden
Rolf Hultcrantz, Lars Agréus

KLINIK OCH VETENSKAP

2090 Ovanliga metabola sjukdomar kan visa sig som leversjukdom
Hanne Prytz, Stefan Lindgren

2093

Ikterus och kolestas
Ingall Friis-Liby, Sven Wallerstedt, Hanns-Ulrich Marschall

2097

Hereditär hemokromatos – en vanlig genetisk sjukdom

Per Stål, Rolf Hultcrantz

2100 Icke-alkoholorsakad fettleversjukdom kan ge permanent leverskada
Stergios Kechagias, Mattias Ekstedt

GÄSTREDAKTÖR

ROLF HULTCRANTZ (presentation, se artikel bredvid) har som gästredaktör bistått redaktionen med planering, granskning och artikelurval.

Läkartidningens teman ska förstärka det medicinska innehållet och ge en helhetsbild av aktuella medicinska områden. Nästa tema kommer i Läkartidningen nr 6 som utkommer den 6 februari 2013. Temat då kommer att vara Trauma.